

“ชาติ” ในวรรณกรรมลาว หลังการปฏิวัติ ค.ศ. 1975

อุมารินทร์ ตูลารักษ์

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงนำมาซึ่งความไม่มั่นคงและความไม่แน่นอนในชีวิตความเป็นอยู่ หลังผ่านพ้นวิกฤตการณ์สำคัญคือการปฏิวัติเพื่อปลดปล่อยตนเอง ออกจากระบอบอาณานิคม และการแทรกแซงจากประเทศมหาอำนาจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นสาเหตุให้ต้องมีการฟื้นฟูประเทศอย่างเร่งด่วน ความเสียหายอย่างใหญ่หลวงอันเป็นผลจากสงคราม สถานการณ์ความไม่สงบทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง สภาพสังคม วัฒนธรรมหลังสงคราม และความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ทำให้เกิดความจำเป็นในการสร้างมโนทัศน์เรื่อง “ชาติ”¹ ในสื่อต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน

¹ ชาติ ในบทความนี้หมายถึง การสถาปนาความหมายของสถาบันหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความคิดเรื่องประเทศอันเป็นต้นกำเนิดของพลเมือง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการสร้างรัฐชาติ และความคิดแบบชาตินิยม

๕

ดวงตราไปรษณีย์ประเทศลาว

วรรณกรรม เพื่อสร้างอุดมการณ์รักชาติ ชาตินิยม และสังคมนิยมให้แก่พลเมือง อันจะทำให้เกิดอุดมการณ์เดียวกัน เกิดความร่วมมือในการพัฒนา และจะทำให้เกิดความเข้มแข็งของชาติต่อไป

บทความนี้นำเสนอการให้ความหมายเรื่อง “ความเป็นชาติ²” ในวรรณกรรมลาวหลังการปฏิวัติ ค.ศ.1975 เพื่อแสดงให้เห็นว่ามโนทัศน์ในวรรณกรรมมีได้ดัดขาดอย่างสิ้นเชิงกับอุดมการณ์ในสังคม หากแต่ยังเป็นสื่อสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์และส่งทอดวาทกรรมจากรัฐสู่พลเมือง โดยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสภาพสังคมกับมโนทัศน์เรื่องชาติในวรรณกรรม รวมทั้งปัจจัยเหตุในการสร้าง และผลิตซ้ำวาทกรรมเหล่านั้นในวรรณกรรมหลังการปฏิวัติชาติประชาธิปไตย ค.ศ. 1975 ถึงปัจจุบัน

การนิยามความหมายของชาติ : ปรากฏการณ์ที่สะท้อนอุดมการณ์สำคัญในสังคม

หลังการปฏิวัติปีค.ศ. 1975 เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านระบอบการปกครองจากราชอาณาจักรเป็นประชาธิปไตยประชาชน ทศวรรษแรกหลังการปฏิวัติเป็นทั้งภาวะของการสืบทอด การลบล้าง และการสร้างใหม่ของชนปในเรื่องต่างๆ แม้ว่าจะเป็นช่วงที่ประเทศสิ้นสุดการปฏิวัติชาติประชาธิปไตย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า การปฏิวัติสิ้นสุดลงแล้ว เพราะการปฏิวัติชาติประชาธิปไตยไม่ใช่จุดหมายสุดท้าย สิ่งสำคัญคือ การก้าวขึ้นสู่ความเป็นสังคมนิยม โดยการปฏิวัติสังคมนิยม ซึ่งจะก้าวไปถึงจุดนั้นจะต้องมีการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ มากมาย ทั้งในด้านการผลิต อุตสาหกรรม ทรัพยากร และการพัฒนาคุณภาพของประชากร นโยบายที่เกิดขึ้นในยุคนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงและพัฒนาในหลายด้านไปพร้อมกัน

² ความเป็นชาติ ในบทความนี้หมายถึง การสร้างความคิดหรือการให้ความหมายในเรื่องชาติ เพื่อจุดมุ่งหมายในการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวของคนในสังคมหรือสร้างอุดมการณ์บางอย่างร่วมกันให้แก่พลเมืองในชาติ

นโยบายสำคัญเป็นการปฏิวัติสามด้าน คือ “การปฏิวัติการพัฒนการผลิต การปฏิวัติวิทยาศาสตร์เทคนิค และการปฏิวัติแนวคิดและวัฒนธรรม” (โกสอน พมวิหาน, 1987 : 46)

การปฏิวัติทั้งสามประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิวัติทางด้านแนวคิด และวัฒนธรรมมีสาระหลายประการ คือ “ก่อสร้างวัฒนธรรมใหม่ที่มีเนื้อในสังคมนิยม ซึ่งแสดงออกเป็นจริงถึงลักษณะปฏิวัติ ลักษณะชาติ และลักษณะมหาชน ต้องสู้ชน ด้วยความมุ่งมั่นเหนียวแน่นทนทาน เต็ดเต๋ยวเพื่อลบล้างร่องรอยเศษเหลือของแนวคิดและวัฒนธรรมศักดินา-ล่าเมืองขึ้น... เสริมขยายมรดกด้านวัฒนธรรมอันล้ำค่า ของชาติ ขยายทุนรอนวัฒนธรรมที่ได้สร้างขึ้นในขบวนการวิวัฒน์แห่งการต่อต้านและการ ปฏิวัติ รับเอาหมากพลแห่งความศิวิไลซ์ของมวลมนุษยชาติอย่างมีการเลือกเฟ้น เพื่อทำให้วัฒนธรรมของเราอุดมมั่งมีขึ้นอีก และเสริมขยายมูลเชื้อรักชาติเอาจิตใจ รักชาติ รักสังคมติดพันกับจิตใจสากลกรมาชีพ เสริมขยายมูลเชื้อออกแรงงาน ขยันหมั่นเพียร อดทนกล้าหาญ และประดิษฐ์สร้างของประชาชนบรรดาเผ่า เชิดชูฮีตคองประเพณีอันงดงามของประชาชน เราสร้างชีวิตใหม่ ชีวิตที่ออกแรงงานและต่อสู้เพื่อประเทศชาติ เพื่อสังคมนิยม” (โกสอน พมวิหาน, 1987 : 62-63)

ความพยายามในการลบล้างวัฒนธรรมเก่าที่ไม่สอดคล้องกับระบอบใหม่ ด้วยการให้การสื่อสารมวลชนในการนำเสนอนโยบายและวาทกรรม³ต่างๆ ได้ถูกกำหนดเป็นหนึ่งในนโยบายหลักเพื่อกำหนดทิศทางก่อสร้างสังคมใหม่และคนใหม่สังคมนิยม โดยมีการให้สื่อต่างๆ ช่วยในการนำเสนอเนื้อหาของพรรคและรัฐ และลบล้างวัฒนธรรมที่ไม่เอื้อต่อการสร้างสังคมใหม่ ดังที่บุญปลูก ส่วนพงษ์ (2521 : 299-

³ วาทกรรมในบทความนี้หมายถึง ชุดของความคิดที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยการนิยามของผู้มีอำนาจในสังคม เพื่อสร้างความคิดเหล่านั้นให้เป็นตัวแทนของความรู้ความจริง และก่อให้เกิดการกระทำที่ต่อเนื่องกับความคิดที่เป็นตัวแทนความรู้เหล่านั้น

300) ได้กล่าวไว้ว่า นอกจากการใช้สื่อต่างๆ แล้ว รัฐบาลยังมีนโยบายทำลายสิ่งที่ไม่ให้ความบันเทิงแบบไร้ประโยชน์ เช่น ทำลายนิยายประเภทพาฝัน หนังสือและวารสารที่ไม่ให้ประโยชน์กับสังคมและประชาชน ตลอดจนภาพเปลือยและสิ่งที่เป็นบ่อนอกถึงสังคมตะวันตก พร้อมกันนั้นรัฐบาลยังทำลายการพนันต่างๆ กำจัดพวกฮิปปี้ โสเภณี รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ เพราะถือว่าสิ่งดังกล่าวล้วนเป็นโรคระบาดทางสังคม (Social plagues)

ระบอบการปกครองใหม่พยายามใช้มาตรการการศึกษาเพื่อลบล้างความเชื่อถือแบบมหาย เช่น การฆ่าสัตว์ เช่นสังเวฬุ การทำพิธีขอฝน และพิธีกรรมล้าหลังต่างๆ นอกจากนั้นลาวยุคสังคมนิยมยังเลือกสรรเฉพาะมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าพอจะผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมสังคมนิยม โดยผลึกการให้สื่อมวลชนแขนงต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ ภาพยนตร์ และศิลปะทุกรูปแบบต้องพยายามสร้างสรรค์วัฒนธรรมของชาติเพื่อให้ประเทศลาวเป็นสังคมยุคใหม่ (ภูวดลทรงประเสริฐ, 2535 : 141-142)

ในปี ค.ศ. 1986 เรียกได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของยุคจินตนาการใหม่ ตามชื่อของนโยบายสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้เนื่องจากในปีค.ศ. 1986 เป็นต้นไป รัฐบาลปรับเปลี่ยนนโยบายทางเศรษฐกิจโดยการเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น เสมือนการเปิดประเทศไปสู่ระบอบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม หลังจากใช้นโยบายจินตนาการใหม่จนถึงปัจจุบันเป็นช่วงที่ประเทศลาวเปิดรับการลงทุนจากภายนอก ทั้งยังเน้นการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวที่ส่งผลทำให้มีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจมากขึ้น รวมทั้งยังมีนโยบายส่งเสริมให้คนลาวในต่างประเทศกลับมาช่วยพัฒนาประเทศลาว ซึ่งส่งผลทำให้สังคมวัฒนธรรมเปลี่ยนไป เนื่องจากการรับอิทธิพลจากภายนอก ดังนั้นยุคจินตนาการใหม่จึงถือเป็นจุดเปลี่ยนผ่านสำคัญของลาว

Evan (2002 : 206) กล่าวว่ารายได้ที่เข้ามาจากการเปิดประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโลกได้ทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ในเวียงจันทน์ การเพิ่มขึ้นของธุรกิจขนาดเล็ก และปริมาณของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องชีวิตทางสังคม

ของคนลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเวียงจันทน์ที่ปรากฏว่ามีค่านิยมเรื่องใหม่ๆ เกิดขึ้น เช่น ค่านิยมเรื่องการฟังเพลงไทยและเพลงตะวันตก แฟชั่นการแต่งกาย และการเมินเฉยต่อวัฒนธรรมของสังคมนิยมที่เน้นการเคร่งครัดและอดออม รวมทั้งแนวคิดเรื่องประชาสังคม

การหลั่งไหลของนักท่องเที่ยวได้ทำให้เกิดความร่ำรวยของผู้ประกอบการธุรกิจ มีการสร้างบ้านหรือแมนชั่นใหญ่โต การขับรถยี่ห้อใหม่ๆ การประดับร่างกายด้วยทองและเครื่องประดับราคาแพง แต่อย่างไรก็ตามการเติบโตทางเศรษฐกิจก็ส่งผลกระทบต่อสังคมวัฒนธรรมหลายประการ เช่น หนุ่มสาวที่เป็นลูกผู้มีฐานะดีมีการแข่งรถกันบนท้องถนนในเวียงจันทน์ กระแสการนิยมฟังเพลงป๊อปของไทย การเกิดขึ้นของสถานบันเทิงจำนวนมาก และปัญหายาเสพติด ดังนั้นจึงมีการออกกฎระเบียบเพื่อควบคุมสิ่งที่จะส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมอันดี เช่น มารยาทการแต่งกายของชายหญิงในสถานบันเทิง ที่กำหนดให้ชายสวมใส่ชุดสากล ชุดประจำชาติ หรือชุดที่เหมาะสม ส่วนหญิงควรใส่ชุดซึ่งเป็นชุดประจำชาติ มวยผมหรือเกล้าผม หรือแต่งตามธรรมเนียมที่เหมาะสมรวมทั้งการห้ามเปิดเพลงสากลในงานแต่งงานของคนลาว (Evans, 2002 : 206-207)

แม้ว่านโยบายทางด้านเศรษฐกิจจะเปลี่ยนแปลงไปและส่งผลกระทบต่อชีวิตวัฒนธรรมของคนในสังคม หากแต่นโยบายทางด้านแนวคิดและวัฒนธรรมก็ยังเป็นไปในทิศทางเดิมดังเช่นการประเมินผลของการสร้างวัฒนธรรมแนวคิดในบทรายงานการเมืองต่อกองประชุมใหญ่ครั้งที่ 4 ของพรรค ในเดือนพฤศจิกายนค.ศ. 1986 ว่า

“ในแนวรบด้านวัฒนธรรมถึงแม้ว่าพวกเราได้มีความพยายามอย่างมากมายก็ตาม แต่ก็ยังมีข้อขาดตกบกพร่องไม่น้อย... เนื้อในและรูปการณ์เคลื่อนไหวทางด้านวัฒนธรรม ศิลปะวรรณคดียังแห้งกระด้าง ลักษณะศึกษาอบรมและลักษณะต่อสู้ของบรรดาสื่อมวลชนยังไม่ทันสมัย ด้านกับผลสะท้อนทางด้านวัฒนธรรม-แนวคิดของทุนนิยมยังถือเบา หลายหน่วยงานหลายระดับยังไม่ทันสมัยสร้างคนใหม่สังคมนิยมไม่ทันได้เห็นหมดเกี่ยวกับความหมายของการสร้างคนใหม่” (ไกสอน พมวิหาน, 1987 : 424-425)

ข้อความข้างต้นแสดงว่าแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการปฏิวัติวัฒนธรรมและการปลูกฝังแนวคิดใหม่ให้กับประชาชนเพื่อสร้างคนใหม่สังคมนิยม ยังคงได้รับการสืบทอดตั้งแต่ในช่วงเริ่มต้นการปฏิวัติสังคมนิยมซึ่งเกิดขึ้นในช่วงหลังเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจนถึงปัจจุบัน นโยบายนี้ส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านต่างๆ ทางด้านสื่อสารมวลชน ซึ่งรวมทั้งมโนทัศน์และพัฒนาการของโครงเรื่อง ในวรรณกรรมด้วย

แม้ว่าวรรณกรรมที่เกิดขึ้นในหลังช่วงจินตนาการใหม่จะมีอิสระในการเขียนมากขึ้น และมีจำนวนนักเขียนเพิ่มขึ้นมาก แต่นักเขียนยังคงต้องนำเสนอแนวคิดของตนควบคู่ไปกับการนำเสนอแนวนโยบายของรัฐในวรรณกรรมหลายเรื่องเพื่อส่งเสริมนโยบายสร้างคนใหม่สังคมนิยม โดยให้ตัวละครเอกส่วนใหญ่สอดคล้องกับลักษณะคนแบบสังคมนิยม ดังที่ท่านพุมิ วรวิจิตได้นำเสนอไว้ในหนังสือคุณสมบัติใหม่และศีลธรรมปฏิวัติว่า

“คนสังคมนิยมบ่ท่อนเป็นห่วงเป็นใยนำแต่ผลประโยชน์รวมของสังคมและผลประโยชน์สะเพาะของแต่ละคนเท่านั้น แต่ย้งต้องเข้าใจว่าตนมีหน้าที่เพิ่มทวีคุณงามความดีให้แก่ตน บ่หยุดเซาการหล่อหลอมคุณสมบัติ น้ำใจรักแพง ความสะอาดหลักแหลม ความรู้ความสามารถ และสุขภาพเหื่อแรงให้แก่ตนเอง เพื่อให้สมว่าเป็นสมาชิกแห่งการจัดตั้งรวมหมู่ของตน” (พุมิ วรวิจิต, 1995 : 35)

อย่างไรก็ตามการคลี่คลายนโยบายทางเศรษฐกิจโดยหันทิศทางไปสู่ระบบทุนนิยม การรับวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาในสังคมมากขึ้น ทำให้มีการผ่อนคลายกรอบการเขียนวรรณกรรมและสื่อต่างๆ อีกทั้งสถานการณ์ทางสังคมในยุคนี้ก็ยังส่งผลต่อวรรณกรรมด้วยเช่นกัน ทำให้นักเขียนขยายกรอบการเขียนจากวรรณกรรมแนวปฏิวัติมาสู่แนวเรื่องที่สะท้อนภาพสังคมลาวสมัยใหม่ภายใต้บรรยากาศการขยายตัวของความเจริญด้านวัตถุ แบบแผนการใช้ชีวิตสมัยใหม่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากระบอบการปกครองแบบสังคมนิยม ความเสียหาย ที่เกิดขึ้นจากภาวะสงคราม รวมทั้งการเปิดประเทศรับวัฒนธรรมจากภายนอก และการแปลงกลไกเศรษฐกิจใหม่หรือนโยบายจินตนาการใหม่ที่น่า

ประเทศเข้าสู่ระบบทุนนิยม เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ต้องดำเนินนโยบายต่างๆ อย่างรอบคอบเพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ

การให้ความหมายของความเป็นชาติและมโนทัศน์ชาตินิยมเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการกล่อมเกลากลเมืองให้มีทัศนคติที่สอดคล้องกับอุดมการณ์รัฐ เพื่อประโยชน์ในการสร้างบทบาทรัฐให้เข้มแข็ง โดยการให้นิยามความเป็นชาติและอัตลักษณ์ของชาติ ซึ่งอีกนัยหนึ่งก็เป็นการแบ่งแยกตนเองออกจากคนกลุ่มอื่น ด้วยการสร้างความคิดเรื่องความเป็นอื่นหรือความเป็นมิตร-ศัตรูเพื่อปลุกเร้าให้เกิดความรู้สึกรักชาติและสร้างความเป็นเอกภาพในสังคม เช่น การสร้างสัญลักษณ์บางอย่าง เช่น อนุสาวรีย์ รูปปั้น เพลงชาติ และธงชาติ เป็นต้น การให้นิยามความหมายในเรื่องชาติก็เป็นความพยายามในการสร้างความเข้มแข็งของรัฐชาติอย่างหนึ่ง เพื่อทำให้เกิดความภาคภูมิใจในชาติตนและเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อันจะทำให้เกิดพลังในสภาพการณ์ที่โลกยังคงเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้งในยุคโลกาภิวัตน์

มโนทัศน์เรื่อง “ชาติ” ในวรรณกรรมลาวร่วมสมัยหลังการปฏิวัติ

อุดมการณ์ชาตินิยมเป็นอุดมการณ์สำคัญที่ส่งผ่านมโนทัศน์เรื่องชาติในวรรณกรรม แม้ว่ารัฐลาวให้ความสำคัญกับทั้งอุดมการณ์ชาตินิยมและอุดมการณ์สังคมนิยม แต่อุดมการณ์ที่ค่อนข้างโดดเด่นที่ส่งผลต่อสื่อในหลายรูปแบบ คือชาตินิยม แม้ว่ามโนทัศน์เรื่องชาติจะปรากฏในทุกยุคทุกสมัย แต่การให้ความหมายที่เข้มข้นเป็นวาทกรรมที่ทรงพลังปรากฏในช่วงวิกฤติการณ์คือ ช่วงการปฏิวัติชาติประชาธิปไตย ค.ศ. 1945-1975 และในช่วงเริ่มต้นการปฏิวัติสังคมนิยม ตั้งแต่ ค.ศ. 1976 กระทั่งถึงในปัจจุบันที่แม้จะมีการผลิตซ้ำวาทกรรมเกี่ยวกับเรื่องชาติน้อยลง แต่มโนทัศน์นี้ก็ยังคงได้รับการนำเสนออยู่อย่างสม่ำเสมอในวรรณกรรมลาวร่วมสมัย

สำหรับวรรณกรรมที่ผู้เขียนนำมาวิเคราะห์นั้นเป็นวรรณกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงหลังการปฏิวัติชาติประชาธิปไตย คือเริ่มในปี ค.ศ. 1976-ปัจจุบัน ที่เรียกว่า “วรรณกรรมสังคมนิยม” ซึ่งมีทั้งวรรณกรรมที่ได้รับการแต่งขึ้นใหม่และการ

ผลิตซ้ำวรรณกรรมเดิมที่ผลิตขึ้นในช่วงปฏิวัติ ผู้เขียนจะยกตัวอย่างวรรณกรรมหลายเรื่องที่ได้นำเสนอโมทัศน์เรื่องชาติไว้อย่างชัดเจน คือ **ลูกสาวของพรรค** ของสุวันทอน บุปผาหวง, **คำสารภาพของคนรัก** ของสุกสะหวัน พอนเทวา, **ความเฝ้าของคำรู้** ของแคน คะนะหุด, **พรากรัก** ของดาวเวียง บุตนาโค, **รักเหนือชีวิต** ของ ช.วงพูทอน และ **ชะตาชีวิต** ของจันที เตือนสะหวัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เรื่องแรก **“ลูกสาวของพรรค”** ของสุวันทอน บุปผาหวง นักเขียนวรรณกรรมที่เป็นนักปฏิวัติอาวุโสได้นำเสนอความหมายและองค์ประกอบของความเป็นชาติในบริบทหลังสงครามอย่างโดดเด่น โดยให้ตัวละครหญิงเป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินเรื่อง คือนางพิมพาและนางปาเรียง

ผู้เขียนเริ่มต้นเรื่องด้วยการกล่าวถึงชีวิตของนางพิมพาครุสาวซึ่งเป็นตัวละครเอกในเรื่องว่านางเริ่มต้นชีวิตในวัยเด็กด้วยความลำบากยากจน ตัวบทได้แสดงให้เห็นว่านางได้หลุดพ้นจากความทุกข์เหล่านั้นได้มีโอกาสเรียนหนังสือและกลายเป็นครู คือพรรคและการปฏิวัติ ว่า

“นางเป็นกำพร้าอยู่กับอาซึ่งเป็นนางหม้ายตั้งแต่年幼ใหญ่ขึ้นภายใต้ลมพายุแห่งความทุกข์ยากตรากตรำ ถ้าบ่มีการปฏิวัติ บ่มีการนำอันฉลาดส่องใสของศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาวแล้วบ้านเกิดเมืองนอนของนางก็จะบ่ได้รับการปลดปล่อยชีวิตของนางก็จะจมลึกลงสู่สนามแห่งความลำบากยากแค้นแต่การปฏิวัติได้มาชดช่วยเอานางออกจากความมืดมน เลี้ยงดูและเลี้ยงสอนเอานางจนสามารถเป็นครูสอน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ญาติพี่น้องของนางบ่เคยคิดฝันหาสักครั้ง” (สุวันทอน บุปผาหวง, 1982 : 23)

นางพิมพาเป็นสมาชิกองค์กรชาวนุ่มที่การจัดตั้งให้มาปฏิบัติงานที่หมู่บ้านผาแดงซึ่งเป็นที่อยู่ของเผ่าลาวเทิง นางเป็นครูลาวรุ่นคนแรกที่มาทำงานที่หมู่บ้านแห่งนี้ หน้าที่สำคัญของนางพิมพา คือ การผลักดันนโยบายพรรคและรัฐ รวมทั้งการปลูกฝังแนวคิดต่างๆ ในการพัฒนาไปสู่ชาวบ้าน แต่เนื่องจากปัญหาในหมู่บ้านผาแดงมีมากมาย ระเบิดจากสงครามยังตกค้างอยู่ในไรนา การทำมาหากินของประชาชนยังฝืดเคือง เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตรยังไม่เพียงพอ คุณภาพชีวิต

ของประชากรอยู่ในระดับต่ำ เมื่อการทำมาหากินยังขัดสน เด็กเล็กยังต้องช่วยพ่อแม่ทำงาน ทำให้ไม่มีใครสนใจมาเรียนหนังสือกับนาง

สภาพปัญหาทั้งหมดทำให้นางหนักใจและเริ่มท้อตั้งแต่ทำงานในวันแรกนางไม่รู้ว่าจะเริ่มงานไหนก่อน เพราะสิ่งที่ต้องปรับปรุงในหมู่บ้านชนเผ่านี้มีมากมายเหลือเกิน “ก่อนจะออกจากศูนย์อบรมครู นางพิมพาได้ทำใบปฏิญญาต่อพรรคว่าจะสนใจผ่านฝ่ายอุปสรรคเพื่อทำหน้าที่ แต่เมื่อมาถึงบ้านผาแดงเพียงมีอยู่เดียว ความตัดสินใจดังกล่าวดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของพี่น้องร่วมชาติชนเผ่าลาวทั้งในแห่งดังกล่าวกระทบอย่างแรงจนทำให้นางคิดท้อถอย เกือบมองบ่เห็นหนทางเดิน” (สุวันทอน บุปผาณรงค์, 1982 : 2)

เนื่องจากเป็นการทำงานครั้งแรกทำให้นางรู้สึกท้อถอยแต่ก็ยังเก็บความรู้สึกเหล่านั้นไว้ภายในเมื่อได้มารู้จักท้าวบ้านที่มาทำงานก่อนนางเพียงหนึ่งเดือนแต่เขากลับไม่มีท่าทีหนักอกหนักใจ หากยังคงเข้มแข็งเชื่อมั่นในการทำงาน ท่าทีเช่นนั้นทำให้นางรู้สึกผ่อนคลายและตั้งใจทำงานต่อไปอย่างเต็มที่ ทั้งการสร้างโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถม โรงเรียนเด็ก และการพัฒนาทางการเกษตร ซึ่งเป็นงานที่หนักและยิ่งใหญ่ อย่างไรก็ตามสิ่งที่อยู่ในใจนางคือ คำขวัญขององค์กรชาวหนุ่มลาวที่ว่า “ที่ใดยากชาวหนุ่มบุก ที่ใดทุกข์ชาวหนุ่มผ่าน ที่ใดกันดารชาวหนุ่มขันอาสา” (สุวันทอน บุปผาณรงค์, 1982 : 17)

ความคิดของนางพิมพาสอดคล้องกับที่ท้าวบ้านสมาชิกชาวหนุ่มที่มาทำงานก่อนนาง พูดกับนางว่า “พวกเราถูกพรรคมอบหมายหน้าที่ให้มาสร้างบ้านแปงเมืองแห่งนี้พวกเราพูดอะไรและทำอะไรก็มุ่งใส่การก่อสร้างและก่อสร้างสังคมนิยม” (สุวันทอน บุปผาณรงค์, 1982 : 30)

ในที่สุดด้วยความมุ่งมั่นในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายทำให้นางพิมพากลายเป็นผู้นำในการพัฒนาหมู่บ้าน นางพยายามอบรมชาวบ้านให้เข้าใจแนวทางการพัฒนาเพื่อความอยู่ดีกินดีของพลเมืองทุกคนคำพูดของนางพิมพาที่ได้กล่าวต่อที่ประชุมต่อหน้าชาวบ้านผาแดงในครั้งแรก แสดงให้เห็นว่าเรื่องราวของการปฏิบัติและมโนทัศน์เรื่องแสงสว่างแห่งการนำพาของพรรคได้รับการนำเสนออยู่เสมอ ทั้งการเน้นย้ำเรื่องราวการปฏิบัติและความเป็นมาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การต่อสู้ของชาติในอดีต กระทั่งถึงปัจจุบัน

นอกจากเรื่องนี้แสดงให้เห็นประวัติศาสตร์การต่อสู้ของชาติแล้ว ผู้เขียนยังได้นำเสนอว่าการปฏิบัติทำให้สภาพความเสื่อมโทรมในเมืองหลวงหมดไป รวมทั้งยังเป็นการปลดปล่อยชนชั้นกรรมกรออกจากความไม่เป็นธรรมในสังคม นางพิมพ์ได้แสดงให้เห็นว่าชีวิตของผู้ใช้แรงงานเปลี่ยนไปเมื่อเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง และการทำตามการนำพาของพรรค และกรรมกรก็มีความตั้งใจที่จะสร้างตนเองให้เป็นคนใหม่แบบสังคมนิยมตามอุดมการณ์ของรัฐด้วยเช่นกันว่า

“ก่อนหน้านั้นพวกเขาถูกกดขี่ขูดรีดอย่างหนักหน่วง แต่บัดนี้เขาได้รับการปลดปล่อยและมีสิทธิ์เป็นเจ้าของประเทศชาติ พวกเขาได้บุกเบิกตัวปฏิบัติตามคำสั่งทุกประการของพรรคเพื่อสร้างชีวิตใหม่ซึ่งเป็นชีวิตที่ปราศจากการกดขี่ขูดรีดพร้อมกันนั้นพวกเขาก็ได้ฝึกฝนหล่อหลอมตนเองให้กลายเป็นคนใหม่คนสังคมนิยม” (สุวันทอน บุปผาณรงค์, 1982 : 24)

ความมุ่งมั่นของนางพิมพ์เป็นตัวแทนของความตั้งใจของตัวละครในเรื่องทุกตัวที่พยายามจะมุ่งมั่นในงานพัฒนาของตนอย่างเต็มที่ แม้ว่าจะมีอุปสรรคในการทำงาน แต่นางก็ได้หวนคิดถึงบทเรียนทางด้านคุณสมบัติของคนสังคมนิยมที่ได้ร่ำเรียนมา นั่นคือการ

“ตกลงปลงใจยอมเสียสละทุกสิ่งทุกอย่าง สู้ชนเพื่อเอกราชของชาติ และเพื่อความสมบูรณ์พูนสุขของพวกลูกหลานเราในอนาคตตัดสินใจปฏิบัติทุกแนวทางนโยบายของพรรคและรัฐให้ปรากฏเป็นจริง ตัดสินใจพาประเทศชาติอันแสนรักของพวกเราก้าวขึ้นสังคมนิยม ฉะนั้นพวกเราต้องมีทักษะ ผลិតผล หาเลี้ยงตนเอง ขยันพากเพียร ประหยัด มัธยัสถ์ให้ถูกต้อง เด็ดเดี่ยวเหนียวแน่น อดอาจกล้าหาญ ผ่านฝ่าทุกอุปสรรคและความยุ่งยาก กระตือรือร้น และมีความฝึกฝนแบบปฏิบัติอยู่เรื่อยๆ ก่อสร้างตนเองให้เป็นคนลาวใหม่ คนสังคมนิยม” (สุวันทอน บุปผาณรงค์, 1982 : 33)

ดังนั้นคนแบบสังคมนิยมหรือคนใหม่สังคมนิยมในเรื่องนี้แสดงให้เห็นคุณสมบัติหลายประการซึ่งล้วนเอื้อต่อการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่สังคมนิยมในอุดมคติ คือ “คนสังคมนิยม ต้องรู้เสริมขยายน้ำใจรักชาติอย่างสุดซึ้ง ต้องรู้จักระบอบใหม่ด้วยน้ำใจอันดุดัน เป็นคนสุขุม กระตือรือร้น บุกเบิกทำหน้าที่ เป็นผู้มี

ระเบียบวินัยอย่างเข้มงวด ตื่นตัวปฏิบัติกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด” (สุวันทอน บุปผาหวง, 1982 : 33-34)

ท้ายที่สุดนางพิมพ์ประสบผลสำเร็จในสิ่งที่นางมุ่งหวัง คือ การพัฒนาชนเผ่าลาวเทิงนี้ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สิ่งที่ทำสำเร็จอย่างงดงามมีหลายประการ ทั้งการพัฒนาด้านการศึกษา การปรับปรุงสมาคมแม่หญิงลาวรักชาติ การตั้งโรงเรียนเด็ก การปลดปล่อยแรงงาน นโยบายสามสะอาด สร้างโรงเรียน และโรงเรียนเด็ก

นอกจากครูพิมพ์แล้ว ตัวละครที่สำคัญต่อมาคือ ปาเรียงหญิงสาวชนเผ่านางเคยไปเรียนหนังสืออยู่ที่เมืองเซโปนจึงจัดได้ว่าเป็นสาวชนเผ่าที่มีการศึกษาคคนหนึ่ง เมื่อโตขึ้นนางได้เข้าสมาคมชาวหนุ่มลาวรักชาติ ต่อมาได้รับการคัดเลือกให้เป็นหัวหน้าชาวหนุ่มในหมู่บ้านผาแดงปาเรียงเป็นหญิงที่มีบทบาทสำคัญในเรื่อง เพราะเป็นคนที่จะช่วยผลักดันนโยบายต่างๆ ของพรรคและรัฐให้สำเร็จได้ด้วยเช่นกัน อีกทั้งนางได้แสดงความชื่นชมพิมพ์ผู้ซึ่งเป็นแบบอย่างในการทำงาน นางคิดว่าพิมพ์เหมาะสมแล้วกับที่เป็นลูกสาวที่ดีเด่นของพรรค ส่วนนางเองก็จะต้องฝึกฝนตนเองให้เป็นคนก้าวหน้าสมกับความไว้วางใจของพรรคและประชาชน เช่นเดียวกัน

“นางเข้าใจว่ายามใดพรรคและรัฐก็เป็นห่วงเป็นใยกับการเป็นอยู่ของประชาชน และอยากทำให้ประเทศชาติอันแสนรักของตนมีความก้าวหน้าเท่าเทียมกับชาติอื่น บ้านเกิดเมืองนอนของตนมีทรัพยากรในดิน สินในน้ำแต่หลายชั่วคนมาแล้วพี่น้องร่วมเผ่าของนางมีชีวิตอยู่ในความทุกข์ยากตรากตรำเพราะการกดขี่ขูดรีดอันป่าเถื่อนของพวกศักดินาและพวกล่าเมืองขึ้น บัดนี้มันถึงเวลาแล้วที่ต้องสามัคคีกันให้แน่น ร่วมแรงกันปกป้องรักษาหามาผลของการปฏิวัติ และออกแรงบุกบันตัวทำมหาหิกรวมหมู่และถูกต้องตามวิทยาศาสตร์อย่างบรรลุปเป้าหมายดังกล่าว่ามีแต่หนทางเดียวคือไปนำพรรคและรัฐ เรียนแล้วต้องทำ ทำแล้วถอดถอนบทเรียนเพื่อให้หามาผลของการออกแรงงานหลายชั้นเป็นลำดับ” (สุวันทอน บุปผาหวง, 1986 : 65)

ทั้งพิมพ์และปาเรียงเป็นตัวแทนของความคิดชาตินิยมที่แสดงให้เห็นความรักและความภาคภูมิใจในชาติของตน รวมทั้งความสำนึกในบุญคุณของพรรค

ที่นำพาประชาชนออกจากความทุกข์ยากเศร้าหมอง ดังเช่นความคิดของปาเรียงเกี่ยวกับประเทศของตนและพรรคในตอนหนึ่งว่า

“นางรู้สึกว่ประเทศชาติอันแสนรักของนางสุดที่กว้างไกล ดวงใจของนางได้เปี่ยมล้นไปด้วยความรู้สึกว่ความมั่งมีและสวยงามของประเทศชาติ นางก็มีสิทธิ์เป็นเจ้าของรวมหมู่เท่าเทียมกันกับทุกคนเผ่าในลาว ... บัดนี้สายตาของนางได้เปิดกว้างออก นางเป็นคนลาวที่มีอิสระเสรี มีสิทธิเสมอภาพ เป็นพนักงานของพรรคและรัฐ เป็นลูกรักหลานแพงของประชาชนลาวทั้งชาติ” (สุนทอน บุปผาnung, 1986 : 56)

“นางคิดถึงบุญคุณของพรรคที่ได้ชักจูงเอนางออกจากความมืดมนแห่งความโง่จ้ล้าหลัง ทำให้นางซึ่งเป็นชาวภูตอยห้่างไกลความเจริญออกสู่แสงสว่าง เปิดหูเปิดตาให้เบิ่งกว้างมองไกลก้าวเดินไปตามแสงอรุณแห่งการนำพาอันฉลาดสองไสของพรรค นางจะสร้างตัวให้ก้าวหน้าสมกับควมไว้วางใจของพรรค จะเป็นลูกรักหลานแพงของพ่อแม่ประชาชน ดังครุพิมพ์พาได้ทำเป็นแบบอย่างมาแล้ว” (สุนทอน บุปผาnung, 1986 : 97)

นอกจากพิมพ์พา ปาเรียงแล้ว ตัวละครอีกตัวหนึ่งที่สำคัญ เช่นเดียวกันคือเจ้าหญิงสุดาวอน เรื่องราวของนางได้ถูกเล่าผ่านสายตาของอ้ายสินทำ ซึ่งเป็นหมอกคนหนึ่งในเรื่อง รวมทั้งผ่านวรรณกรรมเรื่อง ฝันคือละคร ของชายหนุ่ม นามปากกาว่าชายห้วยกะแซะ ที่เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเจ้าหญิงสุดาวอน สุนทอนแสดงให้เห็นว่าแม้ว่าเจ้าหญิงแม้จะมีเชื้อสายกษัตริย์ แต่นางกลับเปื้อพพฤติกรรมของชนชั้นตัวเองที่ไม่ได้ทำอะไรที่เป็นประโยชน์กับประเทศและประชาชน แต่กลับใช้เงินของประชาชนอย่างฟุ่มเฟือย

“ดวงใจของเจ้าหญิงเป็นดวงใจที่ขาวสะอาด บริสุทธิ์ต่อชาติ เปื้อหน่ายและเคียดแค้นต่อชนชั้นของตนซึ่งเป็นชนชั้นศักดินาที่เปื้อยเน่าสมรู้ร่วมคิดกับจักรพรรดิ กตขี้ชุดรีดฝ้้องร่วมชาติอย่างป่าเถื่อน... เจ้าหญิงเปื้อความบ่เป็นธรรมและชื่นชมการปฏิวัติ นิยมชมชอบต่อแนวทางอันเป็นธรรมของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว และพร้อมแล้วที่จะสละพระนามเจ้าหญิงของตนเพื่อสมัครเข้าเป็นนักรบปฏิวัติ สร้างตนยืนอยู่ถันแถวของชนชั้นกรรมกรซึ่งเจ้าหญิงถือเปื้อนเกียรติสูงส่งที่สุดสำหรับชีวิตตน”

(สุวันทอน บุปผาณรงค์, 1986 : 143)

เกียรติของชนชั้นศักดินาหรือความเป็นเจ้าหญิงจึงไม่ใช่เกียรติที่สูงส่งอย่างแท้จริง หากแต่เป็นการเสียสละตนเองเข้าร่วมในการปฏิวัติเพื่อปลดปล่อยประชาชนออกจากความไม่เป็นธรรมในสังคมต่างหากที่ทำให้เจ้าหญิงได้รับความชื่นชม เจ้าหญิงในเรื่องนี้จึงเป็นเจ้าหญิงที่เปื้อนความเป็นชนชั้นสูงของตนเอง และสมัครใจที่จะเผชิญกับความลำบากเพื่อประชาชนที่ทุกข์ยาก ดังเช่นที่ผู้เขียนกล่าวว่า

“เจ้าหญิงผู้นั้นมีน้ำใจรักชาติสูงและเกลียดชังชนชั้นที่เปื้อนเน่าของตนจนถึงกระดุกดำเจ้าหญิงได้สมัครใจออกไปเคลื่อนไหวอยู่ตามชนบทที่รกร้างและได้เสียสละชีวิตไปด้วยไข่มุกในอ้อมอกของชาวไร่ชาวนาผู้ทุกข์จนเจ้าหญิงได้อุทิศชีวิตอันหนุ่มแน่นของตนให้แก่ภารกิจปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพ” (สุวันทอน บุปผาณรงค์, 1986 : 156-157)

กล่าวได้ว่าเรื่อง “ลูกสาวของพรรค” ได้แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างสภาพสังคมทั้งก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองที่ต่างกันราวขาวกับดำ ตัวละครในเรื่องแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของพลเมืองในอุดมคติของชาติในช่วงปฏิวัติและการพัฒนาประเทศหลังการปฏิวัติ ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นตัวละครเอกทั้งหมดที่เต็มไปด้วยความมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศให้ไปสู่ความเป็นสังคมนิยม และการปฏิบัติตามอัตลักษณ์ของคนใหม่สังคมนิยม แม้แต่ตัวละครเจ้าหญิงซึ่งเป็นชนชั้นสูงก็ยังเปื้อนหายพฤติกรรมของชนชั้นของตน และเข้าร่วมกับการปฏิวัติ ดังนั้นความรักชาติของคนลาว และการปฏิวัติเป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนกลายเป็นเจ้าของประเทศ รวมทั้งการแสดงให้เห็นผลดีของการปฏิวัติที่ปลดปล่อยประชาชนออกจากความทุกข์ยากและไม่เป็นธรรมในสังคม โดยมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นผู้นำพาที่นำพาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาให้อาจเป็นมโนทัศน์สำคัญที่ได้รับการนำเสนอในเรื่องนี้

เรื่องต่อมาคือ “คำสารภาพของคนรัก” ของสุกสะหวັນ พอนเทวา เรื่องสั้นเรื่องนี้เน้นการนำเสนอความสำคัญของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และแนวคิดเรื่องความรักชาติในบริบทหลังการปฏิวัติโดยผ่านมโนทัศน์ของตัวละครสำคัญคือ เลียมกับแสงเทียน

แม้ว่าตัวละครทั้งสองคนและคนลาวคนอื่นๆ ในเรื่องกำลังเรียนหนังสืออยู่ที่สหภาพโซเวียต แต่ทุกคนก็ยังคงรักษาขนบความเป็นลาวไว้อย่างเข้มแข็ง เช่น การจัดงานปีใหม่แบบลาว ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่าศิลปะการรำวงและการแต่งกายประจำชาติของลาวเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม แสดงให้เห็นอารยธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติที่ได้รับการสืบทอดมายาวนานว่า

“การฟ้อนรำวงลาวที่มีจังหวะเคลื่อนไหวโยกย้ายลำแขน ฝ่ามือ การก้าวเดินไปตามจังหวะเสียงเสพดนตรีแบบม่วนซื่นและออนซอนของลาวนั้นก็มีความสวยงามจนล้นอกล้นใจพอแรงแล้ว แต่เมื่อบวกกับการไว้ทรงนุ่งกางเกงของผู้ชาย และนุ่งซิ่นใหม่พร้อมด้วยแพรสบีเยี่ยงป่าของผู้หญิงลาวแล้ว ปรากฏว่ามันยังมีความสวยงามเพิ่มขึ้นอีกหลายทบหลายเท่าและคล้ายกับว่ารำวงสามัคคีรอบนั้นได้หอบอุ้มและยกชูเอาหมดทั้งประเทศลาวให้สูงขึ้นกว่าเก่า เพื่อแสดงให้เห็นโลกว่านั่นคือส่วนหนึ่งของศิลปวัฒนธรรมพื้นเมืองอันสวยงามและมีคุณค่าที่สืบทอดมาแต่สมัยปู่ย่าตายายของชาติลาว” (สุกสะหวัน พอนเทวา, 1995 : 186)

นอกจากการให้ความสำคัญกับการฟ้อนรำและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมแล้ว ความเป็นอยู่ในประเทศสังคมนิยมเช่นโซเวียตก็ได้ถูกนำเสนอผ่านหนุ่มสาวลาวที่ไปเรียนต่อที่นั่น เพื่อเน้นย้ำให้เห็นความสุขของผู้คนในระบอบสังคมนิยม สิ่งที่ตัวละครให้ความสำคัญคือพันธะหน้าที่ต่อชาติอันเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี ดังเช่นความรักชาติของแสงเทียนที่ได้แสดงออกอย่างเด่นชัดในตอนที่นางดักเตือนให้เลียมสนใจเรียนหนังสือ เพราะเขาเอาแต่เที่ยวเล่นไปวันๆ ทำให้สอบไม่ผ่าน นางคิดว่านางมีหน้าที่ต้องช่วยเหลือเขา เพราะเขาเป็นคนลาวด้วยกัน และเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติของตน ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นความตั้งใจจริงในการดักเตือนเลียมด้วยการที่ให้แสงเทียนกล่าวว่า

“เจ้าแม่คนผู้หนึ่งที่เป็นลูกหลานของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเจ้าได้รับเกียรติอันสูงส่งและเป็นเกียรติศักดิ์ศรีที่พรรคและรัฐบาลมอบหมายให้เจ้ามาทำหน้าที่ศึกษาเล่าเรียนต่างประเทศที่มีความศิวิไลซ์และสะดวกสบายทุกอย่าง ทั้งๆ ที่ในเวลาเดียวกันนี้มีชาวหนุ่มลาวหลายหมื่นหลายแสนคนยังมิเจื่อนไซที่ปักค่ายคือเจ้าพวกเขาก็ทำหน้าที่อย่างสมเกียรติสมกับความไวเนื้อเชื้อใจของพรรคและประชาชน

แต่ว่าเจ้า...” (สุกสะหวัน พอนเทวา, 1995 : 200-201)

ความตั้งใจของนางคือการเป็นครูส่วนเลียมก็บอกว่าเขาจะเป็นนักหนังสือพิมพ์ลาวที่ประจำอยู่ที่ต่างประเทศ อีกทั้งเขาจะทำการค้าพิเศษไปด้วยจะได้อยู่อย่างสุขสบาย ในคราวแรกนางไม่ค่อยเข้าใจว่าการค้าพิเศษคืออะไร แต่ว่าเขาจะทำกับญาติพี่น้องที่หนีมาอยู่ต่างประเทศในช่วงสงครามพร้อมทั้งบอกว่าพี่น้องของเขาถึงแม้จะอยู่ที่อื่น แต่ก็รักษาตบ้านเมืองเหมือนกัน มาถึงในตอนนี้อย่างนี้เขียนได้ใช้น้ำเสียงประชดประชันความรักชาติของคนลาวที่หนีไปอยู่ต่างประเทศผ่านการพูดของแสงเทียนว่า

“พี่น้องเขาอยู่ต่างประเทศ แต่เขาก็มีจิตใจรักษาตบ้านเกิดเมืองนอนคือพวกเราแล้ว” แสงเทียนฟังคำพูดของเลียมประโยคนี้แล้ว นางยิ้มแห้งๆ พร้อมทั้งพูดว่า

“คำพูดนี้เป็นคำพูดของคนลาวที่อยู่ต่างประเทศ ลมหลุดปากออกมายามใดมีแต่ว่ารักษาต รักษาต และก็รักษาต แต่หากไม่อยู่นำประเทศชาติ บัมีใครเข้าใจในคำว่ารักษาตของคนพวกนี้ดอก” (สุกสะหวัน พอนเทวา, 1995 : 202)

การค้าพิเศษของเขาทำให้แสงเทียนหนักใจ มาบัดนี้นางรู้แล้วว่ามันเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย เมื่อแน่ใจว่าเลียมต้องการรวยทางลัดจากการค้าพิเศษซึ่งน่าจะเป็นการค้าของเถื่อน ทำให้นางตั้งคำถามกับตัวเองว่า “เลียมมาจากครอบครัวของปัญญาชน แต่ได้รับการขบเลี้ยงให้ใหญ่กล้าหน้าบานจากพรรคและรัฐบาลของระบอบใหม่ เป็นไปได้หรือไม่ที่เขาจะไปกัมพูชาไปไฟดุ่นเก่าของพวกปัญญาชนรุ่นประวัติศาสตร์ที่ขายชาติ ที่ถูกประชาชนลาวผู้รักษาตติบมอดไปแล้วนั้นให้ลูกคินเป็นไฟเผาไหม้ประเทศชาติอีกครั้งหนึ่ง” (สุกสะหวัน พอนเทวา, 1995 : 209)

ในที่สุดเมื่อแน่ใจว่าสิ่งที่ตนเข้าใจนั้นถูกต้อง นางก็รู้สึกเกลียดชังเลียมที่มีพฤติกรรมเช่นนั้น “นางรู้สึกเคียดแค้นให้ตนเองที่หลงใหลรักกับผู้ชาย ผู้ชายที่มีชีวิตและร่างกายเกาะห้อยอยู่กับการปฏิวัติ เพื่อสร้างความร่ำรวยให้แก่ตนเองอย่างเลียมคนนี้” (สุกสะหวัน พอนเทวา, 1995 : 209)

ความตั้งใจเล่าเรียนทำให้แสงเทียนเรียนจบก่อนเลียม เมื่อนางกลับมาที่ลาวนางได้เขียนจดหมายไปหาเลียมเพื่อตักเตือนเขาเรื่องการค้าพิเศษ ส่วนทางด้านเลียมก็ฝากจดหมายมากับคนที่เดินทางมาเที่ยวบินเดียวกับนาง จดหมายของทั้ง

สองคนสวนทางกัน อย่างไรก็ตามเนื้อความของจดหมายทั้งสองแสดงให้เห็นอุดมการณ์ที่พ้องกันนางต้องการให้เขาล้มเลิกความคิดเรื่องการค้าพิเศษนั้นเสียโดยให้เหตุผลว่าแม้นางจะเป็นลูกของชาวไร่ชาวนาที่ไม่ร่ำรวย แต่นางก็ไม่ต้องการมีคนรักที่อาศัยการเป็นพนักงานของรัฐเพื่อสร้างความร่ำรวยที่ผิดกฎหมาย ถ้าเขารักนางขอให้เขาเปลี่ยนแปลงตัวเอง ไม่เช่นนั้นความรักของทั้งสองคนคงต้องจบลงอย่างน่าเสียดาย

ส่วนในจดหมายของเลียมก็ได้กล่าวว่าเรื่องการค้าพิเศษที่คิดไว้นั้นเขาคงไม่สามารถทำได้เพราะเป็นการทรยศต่อพรรคและชาติ แต่ที่เขากล่าวเรื่องการค้าพิเศษนั้นเพราะความรักที่มีต่อนาง และกลัวนางไม่ยอมรับนักหนังสือพิมพ์จนๆ อย่างเขาซึ่งทำให้เขากลายเป็นคนที่เห็นแก่ตัวและคิดในสิ่งที่ไม่สมควร ความจริงแล้วเขาต้องการเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ทำเพื่อประชาชน ความรักที่เขามีต่อนางจึงเทียบไม่ได้กับความรักที่มีต่อภารกิจของพรรคและชาติ

“ข้อยจะเป็นนักหนังสือพิมพ์ของประชาชน ใช้ปลายปากกาเป็นอาวุธเพื่อประกอบส่วนเข้าในการปกป้องรักษาประเทศชาติร่วมกับประชาชนลาว ข้อยบ่อาจสามารถกลับต่านำใช้เครื่องมือโฆษณาของพรรคเพื่อฉ้อโกงพรรค ข้อยขอสารภาพความจริงกับเจ้าว่า มีพรรคข้อยจึงมีชีวิตที่แจ่มใสในวันนี้ ข้อยอาจรักเจ้าหลายที่สุดในชีวิตนี้แต่ความรักนั้นบ่อาจสูงส่งและเกินกว่าความรักที่ข้อยมีต่อภารกิจของพรรคและของชาติ” (สุกสะหวัน พอนเทวา, 1995 : 213-214)

ภารกิจที่จะต้องตอบแทนบุญคุณของพรรคและประเทศชาติ รวมทั้งการไม่ทรยศต่อประเทศเป็นสิ่งที่นำเสนอในวรรณกรรมเรื่องนี้ ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่าพรรคและรัฐเป็นผู้ที่มีบุญคุณต่อประชาชนลาว ดังนั้นประชาชนทุกคนจึงต้องตอบแทนด้วยการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงชาติในวรรณกรรมเรื่องนี้จึงไม่ได้หมายถึงการมีดินแดนและพลเมืองเท่านั้น แต่ยังประกอบไปด้วยสถาบันสำคัญคือ พรรคและรัฐ และพลเมืองซึ่งมีพันธะหน้าที่

นอกจากวรรณกรรมเรื่องตัวอย่างที่ได้แสดงข้างต้นแล้วมโนทัศน์เรื่องชาติและองค์ประกอบของชาติยังได้รับการนำเสนอในวรรณกรรมอีกหลายเรื่อง เช่น ความเฝ้าของคำรู้ ของ แคน คະนะหุด ที่ได้นำเสนอมโนทัศน์เกี่ยวกับการปฏิบัติที่

สิ้นสุดในวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ. 1975 ว่า

“วันที่ 2 ธันวาคมได้ปลงรัศมีอันแรงกล้าไปทั่วแผ่นดินล้านช้าง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กำเนิดเกิดขึ้นเด่นสง่าอยู่ในเวทีสากลพรรคประชาชนปฏิวัติลาวผู้จัดตั้งและนำพาทุกชัยชนะของการปฏิวัติลาวได้นำเอาเอกราช สิทธิ เสรีภาพ อิสรภาพ และความเป็นเจ้าของประเทศมาให้ประชาชนลาวผู้มีมุลเชื้อ ขยันหมั่นเพียรอดทน และพิลละอาหาญ พร้อมนั้นประชาชนลาวทุกทั่วหน้าได้พร้อม จิตพร้อมใจออกเหืองเทแรงก้าวเดินไปได้ตรงของพรรคในการกิจจัดสร้างและก่อสร้าง สังคมนิยม” (แคน คนะนาหุด, 1984 : 53)

วรรณกรรมเรื่องนี้ได้เน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของพลเมืองในการปรับปรุง ตนเองให้สอดคล้องเหมาะสมกับระบอบใหม่ ด้วยการทำตามการนำพาของพรรค และทำตามหน้าที่พลเมืองที่ดี รวมทั้งการนำเสนอโนทัศน์และองค์ประกอบของ ชาติลาวหลายประการ ผ่านคำพูดของตัวละครเอกชายหนุ่มคนหนึ่งที่ยพยายาม ปรับปรุงตัวให้ดีขึ้น คือ

“ยายยังจะต้องตัดและตัดหลายอันอีกที่บ่สอดคล้องกับระบอบใหม่ยายจะต้อง กำจัดปัดเป่าสิ่งที่ยังคงค้างอันเนาเปื่อยเยี้ยนนั้นให้หมดสิ้นไป ... ด้วยความเชื่อมั่น การนำพาของพรรค บนหน้าที่การงานตัวจริงเพื่ออนาคตของประเทศ ... ความรัก ที่เราเกิดทุนเหนือกว่าสิ่งใดนั่นคือความรักชาติ รักระบอบใหม่ รักคนลาว รักดินดอน ต่อนหน้า รักฮีตคองประเพณีอันดีงามของลาว เด็ดขาดบ่ให้ศัตรูตัวใดมาฆังเพ ทำลาย” (แคน คนะนาหุด, 1984 : 62)

นอกจากอุดมการณ์ในการพัฒนาตนเองและประเทศแล้ว ภารกิจในการ ป้องกันความสงบเรียบร้อยในประเทศหลังสงครามก็เป็นสิ่งสำคัญ เรื่อง “รักเหนือ ชีวิต” ของ ช.วงพูทอน ได้ชี้ให้เห็นว่าแม้จะเสร็จสิ้นการปฏิวัติชาติประชาธิปไตยแล้ว แต่ชาติก็ยังต้องการทหารหาญเพื่อมาปราบปรามศัตรูที่ยังแตกพ่ายกระจัดกระจาย อยู่ในประเทศและตามแนวชายแดน ภารกิจปกป้องประเทศจึงเป็นหน้าที่ของทุกคน และเหนือกว่าความรักอื่นใดคือความรักชาติ โดยผ่านตัวละครคู่รักชายหญิง กองคำ ตัวเอกฝ่ายชายจะสมัครไปเป็นทหารทั้งๆ ที่เขาไม่ได้อยู่ในรายชื่อการเกณฑ์ทหาร พ่อแม่และคนรักคือนางจำปีไม่ต้องการให้เขาไป นางกลัวว่าเขาจะไปแล้วไม่กลับมา

หรือกลับมาดอนนางอายุมากแล้ว ช.วงพุดทอนแสดงให้เห็นว่ากองคำให้ความสำคัญกับ “หน้าที่อันจำเป็นและมีเกียรติของพลเมือง... ส่วนฝ่ายจำป๋นั้นยังบั่นทอนเห็นแจ้งความหมายสำคัญของพันธะ นางมีแต่คิดถึงเรื่องส่วนตัวและความรัก” (ช. วงพุดทอน, 1990 : 99) ซึ่งไม่ว่าเขาจะชี้แจงอย่างไรนางก็ไม่รับฟัง

ต่อมาเมื่อเหตุการณ์พลิกผันอย่างหนึ่งที่ทำให้พ่อและคนรักของกองคำเปลี่ยนใจเมื่อมีศัตรูที่แตกพ่ายเข้าไปปล้นในหมู่บ้านใกล้เคียง ทำให้คนเสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บหลายคน ซึ่งรวมถึงญาติของจำป๋ด้วย เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ทุกคนเข้าใจถึงความจำเป็นของการกักกันประเทศในที่สุดนางจำป๋ก็ยินยอมให้เขาไปเป็นทหาร ยิ่งไปกว่านั้นนางจะสมัครไปเป็นทหารกับเขาด้วย นางกล่าวว่า

“น้องเข้าใจหมดแล้ว ประเทศชาติอยู่เหนือสิ่งอื่นใดหมด การกักกันประเทศชาติเป็นหน้าที่ของปวงชนทั้งหมด ความรักชาตินั้นยิ่งใหญ่และอยู่เหนือความรักอื่นๆ อยู่เหนือกระทั่งชีวิตของเราอีก น้องเห็นดีที่อายสมควรไปเป็น ทหาร และถึงแม้ว่าน้องจะเป็นผู้หญิงแต่น้องก็มีความตัดสินใจเด็ดเดี่ยวและขอสมัครไปเป็นทหารทำหน้าที่ป้องกันชาติคือเดียวกับชาย” (ช. วงพุดทอน, 1990 : 102)

เรื่องสุดท้าย “ชะตาชีวิต” ของจันทิ เดือนสะหวัน ได้นำเสนอบัวทองหญิงสาวที่คิดฝันถึงอนาคตที่ร่ำรวยจนสุดท้ายถูกชายหนุ่มคนหนึ่งหลอกไปขายที่กรุงเทพมหานคร ทั้งสองไปที่อยู่ที่โรงแรมแถวไชน่าทาวน์ด้วยกันเจ็ดวัน แล้วชายหนุ่มก็หายตัวไปโดยไม่รู้ต้นสายปลายเหตุหลังจากนั้นนางถูกส่งตัวไปให้แม่แล้วเพื่อขายบริการเมื่อประสบกับความทุกข์ ต้องขายบริการและไม่สามารถออกไปไหนมาไหนได้อย่างอิสระ นางก็คิดถึงบ้านเมืองที่แสนรักของตน

“อยู่ในห้องอันน้อยๆ ที่ปราศจากหน้าต่าง นางบัวทองได้หวนคืนถึงชีวิตในอดีต คิดถึงพ่อแม่พี่น้องและประเทศชาติที่แสนรัก นางคิดว่าประเทศลาว ชาติลาวคนลาวถึงจะด้อยพัฒนา บั่นทอนเจริญเท่าเทียมกับประเทศอื่น แต่คนลาวยังเป็นชาติที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยวัฒนธรรม ความเมตตากรุณา และมีศีลธรรมประจำใจ” (จันทิ เดือนสะหวัน, 1999 : 53)

เรื่องสั้นเรื่องนี้แม้ไม่ใช่วรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิวัติ หรือการนำเสนอสภาพสังคมที่กำลังพัฒนาหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยตรงแต่ก็แสดง

ให้เห็นมโนทัศน์เรื่องชาติและคนลาวได้เป็นอย่างดีคำกล่าวนี้เป็นการเสียดสีประเทศอื่นที่เจริญทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา แต่ขาดคุณธรรมจริยธรรม และแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของชาติและคนลาวอย่างเด่นชัด ซึ่งในอีกนัยหนึ่งก็เป็นการแบ่งแยกความแตกต่างลาวกับชาติอื่นที่แม้ไม่ใช้การนำเสนอในลักษณะของการเป็นมิตรและศัตรู แต่ก็เป็นการนำเสนอความเหนือกว่าทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ผนวกกับอุดมการณ์ชาตินิยม

การนำเสนออัตลักษณ์ชาติในวรรณกรรมทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นมโนทัศน์ที่สอดคล้องกับบริบทการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศหลังสงคราม นอกจากมีการแสดงให้เห็นว่าชาติลาวแตกต่างจากชาติอื่นแล้ว ความเป็นชาติในวรรณกรรมลาวในหลายเรื่องยังประกอบไปด้วยปัจจัยหลายประการ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับอุดมการณ์ชาตินิยมทั้งสิ้น ดังเช่นการให้ความหมายว่าลาวเป็นชาติที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว เป็นสิ่งที่สูงส่งและน่าเทิดทูน ส่วนคนลาวก็มีความแตกต่างจากชาติอื่น การลิ้มความเป็นลาว คือ การลิ้มความเป็นชาติ ดังเช่นคำกล่าวของผู้เขียนในเรื่อง ปรกรกั ที่ว่า

“คำว่าลาว เป็นคำเรียกที่สูงส่งสวยงาม และงามดั่งนางหงส์ทองบนฟ้า แม้นางนกหงส์มันก็ยังรู้จักรักเชื้อชาติและสกุลหงส์ของมัน ตรงกันข้ามเราเป็นคนแท้อย่างเราจะลิ้มชาติลิ้มสกุลความเป็นลาว แน่นอนค่าของเราจะไม่มีราคาเหมือนสัตว์ตัวหนึ่ง... ถูกต้องแล้ว ลาวต้องเป็นลาว ไม่มีใครหรอกจะรักชาติลาวเหนือกว่าคนลาวรักชาติของตน” (ดาวเวียง บุตนาโค, 1990 : 97)

เมื่อพิจารณาตัวอย่างวรรณกรรมทุกเรื่องที่ยกมาข้างต้น การให้นิยามความหมายเรื่องชาติและองค์ประกอบของความเป็นชาติในวรรณกรรมลาวหลังการปฏิวัติจึงเป็นชาติที่มีความแตกต่างจากชาติอื่น คือมีความสูงส่งน่าเทิดทูน แม้ว่าจะมีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจที่ไม่ทัดเทียมกับประเทศอื่น แต่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยผู้ที่มีมโนธรรมและความเมตตากรุณา นอกจากนี้ความเป็นชาติของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังมีปัจจัยสำคัญที่ประกอบกันหลายประการซึ่งประมวลได้จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น คือ

1. ดินแดนที่สวยงามและอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ
2. การมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน ประวัติศาสตร์ลาวคือประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้เพื่อเอกราช

3. เกราะชนเหนือดินแดนทำให้ประชาชนได้รับความอิสระเสรี ปราศจากการกดขี่ข่มเหงเช่นที่เคยเป็นมา

4. การมีศิลปวัฒนธรรมที่โดดเด่นมีเอกลักษณ์ที่น่าชื่นชม

5. การมีพรรคและรัฐที่นำพาประเทศไปสู่ความรุ่งเรือง

6. ประชาชนลาวบรรดาเผ่ามีสำนึกรักชาติ มีความกล้าหาญ และมีมโนธรรม ดังนั้นชาติในวรรณกรรมลาวที่กล่าวมาข้างต้นจึงไม่ได้มีความหมายเดียวกับประเทศ แม้คำว่าประเทศในหลายบริบทจะมีความหมายรวมไปถึงความเป็นชาติก็ตาม ทั้งนี้เพราะความเป็นชาติในวรรณกรรมลาวหลังการปฏิวัติชาติประชาธิปไตย ค.ศ.1975 ได้รับการนำเสนอด้วยมโนทัศน์แบบชาตินิยมและสังคมนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณกรรมสังคมนิยมที่มุ่งเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิวัติและการพัฒนาประเทศที่แสดงให้เห็นว่าอุดมการณ์ของชาติว่าประกอบด้วยหลักการสำคัญคือ ความรักชาติ การปกป้องเอกราชและอธิปไตยของชาติรวมทั้งการเชื่อมั่นในการนำพาของสถาบันหลักของชาติ

ความสัมพันธ์ของมโนทัศน์เรื่องชาติ อัตลักษณ์ วาทกรรม และชุมชนในจินตนาการ

การที่จะทำความเข้าใจในเรื่องการให้ความหมายของ “ความเป็นชาติ” ในวรรณกรรมลาวนอกจากการทำความเข้าใจความหมายเรื่องชาติที่ปรากฏในตัวบทวรรณกรรมแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับบริบทที่ความหมายต่างๆ เหล่านั้นเกิดขึ้นเพื่อให้เข้าใจปัจจัยเหตุในการนำเสนอวาทกรรมเช่นนั้นด้วย

การให้ความสำคัญกับการปฏิวัติและการนำเสนอมโนทัศน์เรื่องชาติเป็นรูปแบบการเขียนที่สืบเนื่องมาจากวรรณคดีปฏิวัติในเขตของลาวอิสระซึ่งเป็นวรรณกรรมแนวรักชาติแก่นเรื่องที่สำคัญที่สุดของวรรณกรรมแนวนี้คือการทำหน้าที่ของตนเพื่ออุดมการณ์และการปลดปล่อยประเทศชาติไปสู่ระบอบที่ดีขึ้น แม้ว่าในหลายเรื่องจะกล่าวถึงความรักระหว่างหนุ่มสาว แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญรองลงมาจากการเสียสละชีวิตเพื่อชาติ ซึ่งเมื่อสงครามสิ้นสุดตัวละครทั้งสองฝ่ายอาจจะพบกันและสมหวังในรักหรือไม่ก็ได้ อย่างไรก็ตามในตอนจบเรื่องมักเป็น การ

แสดงความหวังในชัยชนะและสภาพสังคมที่ดีกว่าเดิม การให้ความหมายในเรื่องชาติ ดังที่นำเสนอไปแล้วนั้นแสดงให้เห็นว่ามนทัศน์เรื่องชาติผูกพันอยู่กับแนวคิด ชาตินิยมอย่างแยกไม่ออก อีกทั้งองค์ประกอบหลายประการของความเป็นชาติ ล้วน เป็นการสร้างอัตลักษณ์ของแต่ละสิ่งที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของความเป็นชาติทั้งสิ้น

ศาสตราจารย์แอนเดอร์สันกล่าวว่า “ความเป็นชาติและชาตินิยมนั้นเป็นสิ่ง ประดิษฐ์เฉพาะทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง” (Anderson 1983 อ้างใน นิธิ เอียวศรี วงศ์, 2538 : 47) ฉะนั้นสำนึกความเป็นชาติจึงมิใช่สิ่งที่มีมาเองตามธรรมชาติ แต่ มีปัจจัยหลายอย่างในประวัติศาสตร์ที่ทำให้สำนึกถึงความเป็นชาตินั้นเฟื่องฟูขึ้นและ หนึ่งปัจจัยหลายอย่างก็คือการที่รัฐได้พยายามสร้างจินตนาการถึงชุมชนที่เรียกว่า “ชาติ” นั่นเอง (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2538 : 48)

จากคำกล่าวข้างต้น การนำเสนอมนทัศน์เรื่องชาติในวรรณกรรมลาวก็เป็น ส่วนหนึ่งของการสร้างสำนึกทางประวัติศาสตร์ให้เกิดร่วมกันในหมู่ประชาชนใน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มโนทัศน์นี้เชื่อมโยงไปสู่การสร้าง “ชุมชนชาติในจินตนาการ” ของคนในสังคม ดังนั้นความเป็นชาติในวรรณกรรมลาว จึงมิใช่เพียงประเทศที่มีอาณาเขต และประชากรเท่านั้น หากแต่ต้องประกอบไปด้วย สำนึกร่วมกันของคนในชาติ และอัตลักษณ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่เข้ามาเกาะเกี่ยว กันเป็น “ชาติ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์หลังจากได้รับการปลดปล่อยจาก ระบอบอาณานิคม และการแทรกแซงทางการเมืองการปกครองจากประเทศมหา- อำนาจก็ยิ่งต้องมีการสร้างสำนึกบางอย่างร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดพลังและความมั่นคง ในสถานการณ์ที่เผชิญอยู่กล่าวได้ว่ายิ่งเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงหรือความผันผวน มากขึ้นเท่าไร การสร้างสำนึกร่วมยิ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นมากขึ้น ส่งผลให้ต้องมีการ นิยามความเป็นชาติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นและทำให้เป็นที่ยอมรับกันในสังคม

สิ่งที่ส่งผลต่อการนำเสนอความคิดเรื่อง “ชาติ” ในวรรณกรรมคือ นโยบาย ทางด้านแนวคิดและวัฒนธรรมของพรรคและรัฐที่ส่งผลต่อการเขียนวรรณกรรม รวมทั้งแนวทางการเขียนวรรณกรรมสังคมนิยม ดังเช่น การให้ตัวละคร ชาวลาวทุกชนชั้นทุกเพศวัยเต็มไปด้วยพันธะหน้าที่และน้ำใจรักชาติดังที่ปรากฏใน วรรณกรรม ในทศวรรษแรกหลังการปฏิวัติชาติประชาธิปไตย มีจุดมุ่งหมาย

เพื่อเชื่อมโยงเรื่องราว ในวรรณกรรมกับชีวิตจริง ภาพที่ได้จึงเป็นภาพเสนอที่ไม่ใช่ปรากฏการณ์จริงทั้งหมด แต่ส่วนหนึ่งเป็นภาพในอุดมคติที่ต้องการที่จะให้เป็น ดังนั้น ภาพเสนอในวรรณกรรม จึงเป็นเสมือนการประดิษฐ์อัตลักษณ์ของชาติ โดยมีความมุ่งหมายให้เกิดการยอมรับ ในความหมายและวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้น เพื่อการปฏิบัติตามภาพที่นำเสนอและวาทกรรมเหล่านั้น

“ชาติ” หรือ “ความเป็นชาติ” ในวรรณกรรมลาวจึงเป็นการให้ความหมายที่ชัดเจนแน่นอน มิใช่เพียงการสร้างความหมายลอยๆ โดยปราศจากเป้าประสงค์ หากแต่เป็นวาทกรรมที่สร้างขึ้นโดยรัฐและส่งผ่านทางนักเขียนซึ่งเป็นกลุ่มผู้มีความรู้ที่เป็นปัญญาชนในสังคม โดยการนำเสนออัตลักษณ์ของหลายสิ่งๆ ที่ประกอบกันเป็นชาติเพื่อส่งทอดอุดมการณ์ไปยังคนในสังคมส่วนใหญ่ ทั้งความคิดเรื่องดินแดนที่สวยงามและอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ, ศิลปวัฒนธรรมที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์ที่น่าชื่นชม, ประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน ประวัติศาสตร์ลาวคือประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้เพื่อเอกราช, ชัยชนะในการปฏิวัติทำให้เกิดความอิสระ ทำให้ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศและปราศจากการกดขี่ข่มเหงเช่นที่เคยเป็นมา, การมีพรรคและรัฐที่นำพาประเทศไปสู่ความรุ่งเรืองและประชาชนลาวบรรดาเผ่ามีสำนึกรักชาติ มีความกล้าหาญ และมีมีโนธรรม

ที่กล่าวมาล้วนเป็นภาพนำเสนอของ “ชาติ” ที่เชื่อมโยงกับอุดมคติในสังคมที่แฝงไปด้วยความเป็นชาตินิยม เป็นการสร้างอัตลักษณ์ของชาติโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างชุมชนในจินตนาการ ดังนั้นกระบวนการสร้างอัตลักษณ์เรื่องชาติในวรรณกรรมจึงไม่สามารถแยกออกจากความคิดเรื่องชุมชนในจินตนาการ อัตลักษณ์และวาทกรรมในสังคมของลาว

บรรณานุกรม

ไกสอน พมวิหาน. 1987. นิพนเลือกเฟ้น 2 เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์กิดในสะ
 ไข่มุขผ่านก้าวขึ้นสังคมนิยม. เวียงจันทน์: สำนักพิมพ์จำหน่าย ส.ป.ป.
 ลาว.

- แคน คณะหุด. 1984. “ความเว้าของคำรู้”. ใน **รวมเรื่องสั้น สักชะเลย**. เวียงจันทน์ : สำนักพิมพ์และจำหน่ายปั้ม ส.ป.ป.ลาว. หน้า 53-63.
- จันที เดือนสะหวัน. 1999. “ชะตาชีวิต” ใน **จันที เดือนสะหวัน รางวัลซีไรต์ เลื่องสั้น ประจำปี พ.ศ. 2542**. เวียงจันทน์ : สมาคมนักประพันธ์ลาว. หน้า 45-54.
- ช.วงพุทอน, นามแฝง. 1990. “รักเหนือชีวิต ใน **แต่นั้น รวมเรื่องสั้นของเพื่อน ร่วมงาน “วันนะสิน”**. หน้า 94-102.
- ดาวเวียง บุตนาโค. 1990. “พรากรัก” ใน **ทีละนีก**. เวียงจันทน์ : สโมสรนักเขียนหนุ่ม. หน้า 83-98.
- บุญปลูก ส่วนพงษ์. 2521. **ทางสู่ยูลินเสรีภาพ : ชีวิตภายใต้ลัทธิคอมมิวนิสต์ ในลาว**. กรุงเทพฯ : ศรีเมืองการพิมพ์.
- พุมิ วงวิจิต. 1995. **คนสมบัติใหม่และสินทำปะติวัด**. เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์แห่งรัฐ.
- ภูวดล ทรงประเสริฐ. 2535. **อินโดจีนในศตวรรษที่ 20**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุกสะหวัน พอนเทวา. 1995. “คำสารภาพของคนรัก” ใน **ไปหาพรรค**. เวียงจันทน์ : สำนักงานหนังสือพิมพ์เวียงจันใหม่. หน้า 185-214.
- สุวันทอน บุปผาnung. 1982. **ลูกสาวของพรรค เล่ม 1**. เวียงจันทน์ : สำนักพิมพ์และจำหน่าย ส.ป.ป.ลาว.
- _____. 1986. **ลูกสาวของพรรค เล่ม 2**. เวียงจันทน์ : สำนักพิมพ์และจำหน่ายปั้ม ส.ป.ป.ลาว.
- Anderson, Benedict. 1983. อ้างถึงใน นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2538. **ชาติไทย เมืองไทย แบบเรียน และอนุสาวรีย์**. กรุงเทพฯ : มติชน.
- Evans, Grant. 2002. **A Short History of Laos**. Chiangmai : Silkworm Books.

“Nation” in Lao Literature after National and Democratic Revolution in 1975

Umarin Tularak

The National and Democratic Revolution in 1975 was the period of political reform, which brought about the changes of political system from a kingdom into a democratic republic. Although that period ended a long time ago, it doesn't mean that the revolution has ended because the National and Democratic Revolution is not the final goal of the revolution. On the other hand, the heart of revolution is changing the country into a socialism, which will bring about developments and changes in economics, society, and culture. Moreover, the changes result in the development of the quality of population. All policies are based on two objectives, namely leading the country to ideal socialism and creating new socialist man.

Social changes, resulted from the changes of political system, causes problems after the war. The open to foreign cultures and the changes of economic system or the New Thinking Policy that lead the country to the capitalism, are the main reasons why the government has to be careful in making decisions so that the stability and the unity of the nation can be created.

The concepts of nation and nationalism are the important mechanisms for developing people's attitudes, which will be correlated with the national visions with an aim to strengthen the government's roles. These have been done by defining the Lao nation and national identity differently from the other nations. This implies that the country wants to separate itself from the other

countries by creating the feeling of strangeness or the feeling of being foes or friends. These have been done to arouse the nationalistic feelings and the unity of the society. The process of doing these comprises many steps like defining or creating symbols such as monuments, sculptures, national anthem, and national flag, etc. Defining the nation is a part of the process of strengthening the nation. It creates the feeling of pride of one's own nation and the feeling of unity, which bring about the power and strength of the country in the flow of changes in the period of globalization. Thus, Lao literature after National and Democratic Revolution have played a vital role in defining the "nation" to relate people's ideas in the society to the main stream of national concepts.

The things that influence the concepts of nation in literature are the party's and the country's policies about concepts and culture. The policies influence the socialist realism literature with the creations of unique themes of literature like allowing characters of all social classes to have roles and responsibilities as the country's population. This is the way to relate literature to the real life. Thus, identities and concepts from this kind of literature are not the real phenomenon, but they are the ideal goals that the country wants its people to reach. As a result, the presentations of images in literature are the creations of national identities for building an imagined community. The identities are created and they are written to be accepted by people in the literature discourse. Thus, it is expected that Lao people will follow these model identities.

The literature that is analyzed in this study is a part of Lao literature after National and Democratic Revolution from 1976 to the present time which is called the socialist realism literature. This includes both the new literature and the literature that is reproduced from the revolutionary literature.

The concept of nationalism is an important concept that has been transmitted through the nation-related themes of literature. Although the Lao government have equally emphasized on both nationalism and socialism, the nationalism seems to be dominantly presented through different types of government's media. The concepts of nation appeared in every period of the country, but its most powerful definition in discourse happened during the political crisis, which was the National and Democratic Revolution from 1945 to 1975 and during the Socialist Revolution from 1976 to the present time. Although the literature is less reproduced, the concepts of nationalism are still regularly presented.

The emphasis of revolution and the presentations of the concepts of nation are the writing styles of the revolutionary literature, created in the Lao Issara zone, which is a nationality-based literature. The themes of this type of literature are about the roles of people in doing things for the nation and in freeing the country to the better political system. Even though some stories were about love stories, the theme of scarifying life for the nation is still the main theme of the story. At the end of the story, whether the main characters will be successful in love or not, the hopes for victory and better society will be always presented.

Thus, the word "nation" as mentioned in this study is not the same thing to the word "country" although the word "country" in many contexts is used to cover the meaning of the word "nation." Apart from showing the differences of Laos from the other countries, the nationhood in literature also consists of many other factors. For example, the definition that Lao is a unique nation, which is the thing that people should be proud of. Lao people need to be Laos and they have to love their own nation. If one forgets that he is a Lao person, it means that he forgets his nationhood. Moreover, the contemporary

Lao literature after the revolution presents that national concepts comprise some main factors, namely people's fondness of their nation, the protection of the nation and its freedom, believing in the main national institutions such as the leader, the Lao People's Revolutionary Party, the nation, and developing new society and creating new socialist man.

In addition, there are some definitions of the word "nation" or "nationhood" in literature, which cover many things that lead to the construction of national identity. These definitions are that Laos is a beautiful country and abundant with natural resources. It has unique culture that should be proud of. It has its own long history, which is the history of fighting for freedom. The victory of the Lao People's Revolutionary Party brought about the country's freedom. Normal people become the owners of the country and there is no more oppression as it used to be. Moreover, Laos has the party that will lead the country to the ideal prosperity, and Lao people love their own nation and are conscientious.

As a result, the nationhood in Lao literature is not only a country with specific territory, but it consists of the unity of people in the country and the national identity. Consequently, the concepts of nation in literature are discourses that are created by the government through a group of writers who are elites in the society. The concepts have been transferred from one generation to another with the purpose to build a sense of belonging in the same nation of the people in the Lao People's Democratic Republic. Then, the concepts of nation are related to the creation of imagined community of people in the society. Thus, it is impossible not to talk about the concepts of imagined community, identity and discourse in the society when considering the definitions of nation in Lao literature.

